

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

(א) [שנת קנט. וע"ג], (ב) [ממורה כז: ובשבעות מז. אמר הכי ר"ה ברי דרי"ג לרב פפא], (ג) [ל"ג הי"ט וכן איתא ב"ר"ף והלאה], (ד) ערךין ז': (ה) [מוסף פ"ד ה"ה], (ו) [שם], (ז) ובערך פ"ה בעין טרידת דעת בעלמא, (ח) [ע"ג, ט] עין ספ"ח דכלאים, (י) ט"ח מ"ן, (יא) [ועיי' מוס' סנהדרין כט: ד"ה מר ותוס' שבעות מא. ד"ה ולמר ותוס' חולין ע': ד"ה מר ותוס' כתובות פד: ד"ה והוא דף ז'. ד"ה אלמנה].

תורה אור השלם

- זר ורשעים מרחם
- לב יודע מת נפשו
- מגדליו לא יזעזעב

לעזי רש"י

אישטורדיש"ך.
עלפין, הלם, מבוכה.

מוסף רש"י

ספק נפשות. לני נפשות,
דהא והללו העדה כמינ
(כתובות טו. ב"ק טז:)
סנהדרין עט.)

תוס' ישינים

היה אמר צריך ב'ו.
ובגון שירא להיות מוקדן,
דלם לא קן אין מאכילין
אוחו. ולא דמי היתיה לביסה
לגז שחיתיה מלקת לה
את הני ומקמינן לה כפי
תהלים ב: [שם קמג, ב] כסמא,
ושמע שמהלוקן לה כסמא
והפילו אינה אמרת קן,
דהסם נמי קים להו לרנן
דביטוי דנתא דהלקת הני
דליה איכא פיקות נפש.
וועל דלג דלקמן אמרין
שוכר דלג ומילא, איכא
נמי פיקוס נפש למיטין,
אבל בהאכלתן חולה בענין
שאלמו או הוא או בקיאים
שארך ממחמת שוואה (מכסה)
[סקנה] פן יכבוד עליו חוליו.
ויש ספרים שכתבו
בין כהא מילתיה דרי
ינאי שפיטא ספק נפשות
להקל מיהו דמחמת
האי דקאמר חולה אגז
(אימיה) [בישמיה] וכן (אמרתי
לרבינו) חולין מחללין
עליה שבת, כולה מירור
דמחמת דלגת סנהא
אמר קן. מ"ר. וגם נראה
לי דבדברים ידועים כגון
נמאון יש הרבה (דברים)
שבקיאים כן ויבואו בו,
ואין נראה דרופא אשי
אמר כ"ה
היבא דאמר צריך אני ב'ו.
ועומתה קיימא לן דהוא
בתראה, ועד קיימא לן
טומיה כולי תלמודא
בר ממייך שבעה ואודימא
כמו שכתוב בתשובות
הגאונים כמו שפירשמי
בשבעות [מא, ח].

זורו רשעים מרחם. נעשו זרים ונתנכרו לאזניהם שזמנים: אלר פירי. להפקיע שערים ותניא (ב"ב דף ט:): אין אונין פירות בארץ ישראל וכל דבר שהוא חיי נפש לפי שמפקיעין את השערים: **סונבא**. שטות אשטורדישוין ^א מחמת חוליו: על פי בקיאיין. תרי ע"פ בקי לא וע"פ עממו לא תיבמתא דר' ינאי בתרוייהו: **הבא צמאי**. דאמר חולה לא צריך ואשמעינן מתני' דשומעין לרופאין: **וניספו ליה על פי בקי**. דהא באחד נמי אמר ר' ינאי דשומעין לרופא: **ואע"ג דאמר רב ספרא**. דהא דאמור רבנן תרי כמאה ומאה כתיי לניני עדות הוא דאמור אכל לניני אומדנא בתר דעות אזלינן אשמעי' במתני' דכי אמרינן זיל בתר דעות באומדנא דממונא כגון בשומא ששמין לבעל חזן אכל באומדנא דחולה אף על גב דרובא אמרי לא צריך כיון דאיכא תרי דאמרי צריך ספק נפשות להקל: **מכלל דישא דאמר לריד**. ואפ"ה קמני מתני' ע"פ בקיאיין אין ע"פ עממו לא: **זמה דברים אמורים**. דמאכילין אותו ע"פ בקיאיין כלומר דבעינן בקיאיין דאמר לא צריך ואמרי בקיאיין צריך מאכילין אותו אכל אמר צריך אני אם אין שם בקיאיין אותי דאמר לא צריך אלא חד מאכילין אותו ע"פ עממו כר' ינאי דאמר שומעין לחולה: **מר בר רב אשי אמר**. הן סיפא לא תפרש הני דמשמע דהיבא דאמר צריך אני ואיכא תרי דאמרי לא צריך לא צייטין ליה הא לא אמרי' דהיבא דאמר צריך אני ואפ"ה איכא מהא דאמרי לא צריך צייטין ליה מתי עמעא לז יודע מרת נפשו: **הכי גרי' הן אס אין שם בקיאיין מאכילין אותו על פי עממו טעמא דליכא בקיאיין הא איכא בקיאיין לא הכי קאמר זמה דברים אמורים דאמר לא צריך אכל אמר לריד אני אין שם בקיאיין כלל מאכילין אותו אוחו. און שם בקיאיין כולמא אין בקיאיין כלום: **בתני' מי שאחוז בולמוס**. חולי האוחז מחמת רעצון עיניו כהות והוא מסוכן למוט וכשמראיתו חורת בדיעו שנתפרא: **כלב שוטה**. מפרש בגמ' (ח): **אין מאכילין מהלך כנד שלו**. ואע"פ שנוהגין הרופאים כרפואה זו אינה רפואה גמורה להמיר לו איסור (ט) כהמה טמאה על כך: **ור' מטיא בן חרש מסיר**. קסבר רפואה גמורה היא: **גב' אמר אזני ונטעמא**. משודע להבחין בין טעם תבשיל יפה לטעם תבשיל רע: **מאכילין אותו הקל**. אס אין לנו דברים מותרים כדי לרכו ויש לפנינו מיני איסורין מאכילין אותו הקל שבהם: **טבל ושביעית**. לאחר זמן הביעור שהטבל במיתה בידי שמים והשביעית צעה: **דאפשר בחולין**. שיש די בחולין של טבל זה להאכלו לאחר שתיטל תרומתו: **דכולי עלמא לא פליגי דמסקינן ליה ומספינן ליה**. חולין ואין מאכילין אותו לא טבל ולא תרומה: **כי פליגי דלא אפשר בחולין**. אלא אס כן אוכל את כולו וקאמר מאכילין אותו הטבל כמות שהוא ולא יפרישו ממנו תרומה להאכלו לעצמה וחולין לעצמן וכן תימא אומר מוטב שיפרישו תרומתו ויאכילוהו כל אחד לעצמו ולא יאכילוהו טבל כמות שהוא: **מר סבר על חמור**. שאפי' לכהנים אינו ראו: **ומר סבר תרומה חמורה**. שאין לה היתר אצל טבל אפשר דמתקן להו וחולין יהו ראוין לכל אדם:**

הא מדקתני סיפא אמ אין שם בקיאיין מאכילין אותו ע"פ עצמו מבבל דרישא דאמר צריך. והכי קאמר כל כמה דמנינו לאהדורי אבקיאיין מהדרינן ולא סמכי' לחולה גופיה אלא היכא דליכא בקיאיין כלל וכ"ש היכא דרופא בקי אומר אינו צריך וחולה אומר צריך דלא סמכינן עליה להכחיש הבקי: **מר בר רב אשי אמר כל היבא דאמר צריך אני**. פלוגמא דרבוותא הוא אי הלכתא כמר בר רב אשי אי לא בסקר תנאים ואמוראים כמז הלכתא כמר בר רב אשי ככולי הש"ס לבר ממייך שבעה ואודימא מיפך שבעה צפרק שבעת הדיינין (שבעות דף מא). ואודימא צפרק זה צורק (סנהדרין דף עט:): ור"ח כתב להלכתא כוותיה ככוליה הש"ס בר ממייך שבעה וחיוורי חוורי גזי לומת הגדין שלהי פרק זמהה הנקשה (חולין דף עו:): וסימניך הפך לכן ורז הא ורבינו גרשום ז"ל פסקו להלכתא כוותיה (בר) במייך שבעה ואודימא וכו' הש"ס לא':

סא א מיי פ"ב מהלכות שביעת עשור הלכה ח סמג לאון סט טו"ש ע"ה א"ח ס' מרת ספיף א:
סו ב טו"ש ע"ה שם ספיף ג:
סא ג שם ספיף ד:
סא ד שם ספיף ה:
סא ה מיי פ"ה מהל' מהלכות אסורות ה' טו ופ"ב מהל' שביעת עשור ה' ט סמג לאון סט טו"ש ע"ה א"ח ס' מרת ספיף ט:
עו ו מיי פ"ב מהלכות שבת הלכה א סמג לאון סט טו"ש ע"ה א"ח ס' שבת ספיף י:
עא ז מיי שם טה ה' ית טו"ש ע"ה א"ח ס' שבת ספיף ג:
עב ח מיי פ"ה מהל' מהלכות אסורות ה' טו ופ"ב מהל' ס' מרת ספיף ט:
עג ט י ב ל מיי שם הל"ו:

רבינו הגנאל

חולה מאכילין אותו על פי בקיין. אין שם בקיין מאכילין אותו על פי עצמו ער שיאמר דיי. א"ר ינאי חולה אמר צריך צריך (רופא) אמר אינו צריך מאכילין אותו על פי עצמו. מאי טעמא לב יודע מרת נפשו. רופא אמר צריך חולה אומר אינו צריך שומעין לרופא. מאי טעמא תובא בקיט ליה וספק נפשות להקל. תנן חולה מאכילין אותו וכו', ואע"ג דאמר רב ספרא תרי כמאה ומאה כתיי הני מילי לענין. עדות, אבל לענין אומדנא בתר דעות אזלינן, הני מילי לממונא אבל הכא ספק נפשות להקל. מר בר רב אשי אמר כל היבא דאמר חולה צריך אני, אפי' קי אמריים אין צריך. לחולה שומעין כדכתיב לב יודע מרת נפשו. ומקשה ליה מחמת דקתני מאכילין אותו על פי בקיין. מהריץ הכי קתני, כמה דברים אמורים ברלא אמר חולה צריך אני, אבל אם אמר חולה צריך אני, אין שם בקיין. כלומר אין משגיחין לבקיין אלא מאכילין אותו ע"פ עצמו, מאי טעמא לב יודע מרת נפשו. מ' שאחוז בולמוס. פ' גרוננו של שור. כלומר זה החולה (אולי) אוכל הרבה כליחון השור, מאכילין אותו אפי' דבר טמא עד שיאורו עיניו. מנא יודעינן שהאירו עיניו, כדי שיכיר בין טוב לרע. אמר אביי ובטעמא. ת"ר מ' שאחוז בולמוס מאכילין אותו הקל הקל, טבל ונבלה מאכילין אותו ונבלה [נבלה] ושביעית טבל ותרומה תנאי היא דתנאי מאכילין אותו טבל ולא תרומה, בן תימא אומר חמור וכל, ואוקימנא כי פליגי ברלא איפשר לתקוני, אבל בראיפטר לתקוני כולי עלמא מתקנין וספינן ליה.